

Europass – historisk set

Den europæiske integrationsproces

Et af de vigtigste principper i den Europæiske Union er arbejdskraftens frie bevægelighed. Den samlede, registrerede arbejdsstyrke i EU-landene er på 200 millioner personer. Heraf var der i 2004 godt og vel 4 millioner, der havde ophold og arbejde uden for hjemlandet. Det svarer til knap 2% af arbejdsstyrken i EU.

Retten for enhver europæisk borger til at leve og arbejde i enhver medlemsstat af EU er fundamental for fremdriften i den europæiske konkurrenceevne og beskæftigelsespolitik. Det har også stor betydning for at fremme processen af den europæiske borgers sociale integration i EU. Den frie bevægelighed tillader også virksomheder at rekruttere medarbejdere fra hele Europa. Det er en klar fordel for virksomheder med ringe uddannet arbejdskraft, og som efterspørger arbejdskraft med bedre kvalifikationer.

Arbejdskraftens bevægelighed

Arbejdskraftens bevægelighed ses traditionelt og i lærebøgerne som en konsekvens af økonomisk stilstand i et geografisk område og økonomisk fremgang i et andet område. Ufaglærte og personer med ringe uddannelsesbaggrund flytter ifølge skik og brug til et land eller et område hvor der er jobs. For ikke så mange årtier siden, var mobiliteten i Europa domineret af en vandring fra syd til nord. Folk forlod tilbagestående områder og vandrede til områder med industriel og økonomisk fremgang. Siden da har mobiliteten skiftet karakter og undergår stadig ændringer. Komplexiteten af vandringer mellem landene er samtidig øget. Der sker ikke mere en klar mobilitet i bestemte retninger i Europa.

I dag sker mobilitet mere midlertidigt, sker ofte i grænseområder og er styret af efterspørgsel på kompetencer eller kvalifikationsfaktorer end hidtidige arbejdsmarkedsreguleringer som f.eks. arbejdsløshed.

Som eksempler på øget international mobilitet kan peges på servicesektoren og teknologi- og IT-sektoren, hvor kompetencerne er blevet mere internationale.

Bagved det politiske ønske i Europa om at fremme den internationale mobilitet er der både økonomiske beveggrunde som ambitioner om at styrke den europæiske integrationsproces.

Barrierer for mobilitet

I praksis er der mange forhold som hindrer bevægeligheden. Det drejer sig ikke kun juridiske og økonomiske barrierer, men også om mangel på viden om arbejdsmarkedet og uddannelserne i de europæiske lande.

For at øge kendskabet til arbejdsmarkedet – og dermed kendskabet til de sociale sikringssystemer, arbejdsvilkår, kvalifikationer og jobmarkedet – etablerede EU allerede i midten af 1990'erne et fælleseuropæisk arbejdsformidlings- og vejledningssystem, EURES. Systemet er under stadig udbygning, og varetages i Danmark af Arbejdsformidlingen.

Men kvalifikationer og kompetencer opnået i en medlemsstat i EU anerkendes ikke automatisk i en anden medlemsstat. Mangel på merit og anerkendelse på tværs af landene truer den europæiske borgers ret til at flytte til et andet land og beskæftige eller uddanne sig i værtslandet. Det gælder især for de erhvervsrettede kvalifikationer og faglige uddannelser fordi de faglige uddannelser er meget forskellige i Europa.

I praksis er der mange forhold som hindrer bevægeligheden. Det drejer sig ikke kun om juridiske og økonomiske barrierer eller landenes forskellige måder at indrette arbejdsmarkeder og uddannelsessystemer på, men også om mangel på information om arbejdsmarkedet og uddannelserne.

Hindringer for arbejdskraftens mobilitet mellem landene har som regel været begrundet i beskyttelse af hævdvundne aftaler nationalt og i beskyttelse af uddannelsessystemer. Nedbrydningen af barrierer på grund af forskellige måder at opnå kvalifikationer i forskellige landes systemer har været et fokusområde i mange år. Siden 1960'erne har der været bestræbelser i EU på at nedbryde hindringer for mobilitet.

Behov for overblik og gennemsigthed

På uddannelsessiden har det handlet om at øge kendskabet til de kvalifikationer og kompetencer der opnås i landenes meget forskellige og til tider komplicerede uddannelsessystemer. Hvis det skal være lettere at søge uddannelse eller arbejde i udlandet, er det nødvendigt at have overblik over uddannelsernes mål, indhold og varighed samt hvilke slutkompetencer og hvilket professionelt ansvarsniveau der opnås i den enkelte uddannelse.

Behovet for information er stort når en EU-borger søger fortsat uddannelse uden for det land hvor han eller hun har taget sin uddannelse og skal dokumentere over for en udenlandsk uddannelsesinstitution, hvilke adgangsgivende kompetencer han eller hun har opnået gennem sin uddannelse. På samme måde vil en udenlandsk arbejdsgiver, der beslutter at rekruttere nyt personale have behov for at vide, hvor han finder personer med uddannelser af den rette kvalitet og med den rigtige kompetenceprofil i forhold til virksomhedens krav.

Også i forbindelse med det øgede tværnationale uddannelsessamarbejde mellem erhvervsskoler, arbejdsmarkedets parter og virksomheder, er der behov for kendskab til andre landes faglige uddannelser. Ofte er et detaljeret kendskab til uddannelsesindhold og curriculum en forudsætning for at der kan indgås tværnationale aftaler om mobilitetsophold, merit og anerkendelse.

Europass kan afhjælpe

Til at nå målet om at udvikle et fælles europæisk rum for arbejdsmarked og uddannelse er der taget initiativ til at etablere europass. Europass har til formål at gøre borgerne og arbejdsstyrken mere mobil på det europæiske arbejdsmar-

ked. I december 2004 blev **europass** således vedtaget af Europaparlamentet og Rådet af undervisningsministre.

Europass er et servicetilbud til den europæiske borger og handler om at gøre den enkeltes kvalifikationer og kompetencer synlige og letforståelige i hele Europa.

Fem dokumenter i ét

Europass omfatter fem dokumenter om kvalifikationer og kompetencer i et livslangt læringsperspektiv. De fem dokumenter har ingen juridisk status såvel som de heller ikke erstatter uddannelsesbeviser eller andre juridiske kompetencebeviser. De fem dokumenter i **europass** er:

- **europass CV**, der sammenfatter alle de kompetencer den enkelte har opnået
- **europass Sprogpas**, der beskriver sprogkundskaber,
- **europass Mobilitetsbevis**, som er et bevis for mobilitetsophold i udlandet som led i uddannelsen
- **europass Diploma Supplement**, der beskriver kompetencer opnået i en videregående uddannelse
- **europass Certificate Supplement**, der tilsvarende beskriver kompetencer opnået i erhvervsuddannelse.

Europass udgør et af tre sammenhængende instrumenter som understøtter mobilitet inden for den europæiske strategi om "Uddannelse og Erhvervsuddannelse 2010". De to andre instrumenter er Ploteus portalen om uddannelse og arbejdsmarked i de europæiske lande og European Qualification Framework om uddannelsesniveauer til brug for merit og anerkendelse.

Ved at integrere disse værktøjer i én ramme, er det hensigten at gøre det mere udbredt for den enkelte borger at være bærer af sine kompetencer ved jobsøgning eller optagelse i uddannelse i udlandet.

EU-Kommissionen har sat det ambitiøse mål op, at der i 2010 vil være 3 mio. europæere som vil have modtaget et af de fem dokumenter i **europass** til at styrke deres position på det europæiske uddannelses- og arbejdsmarked.

I løbet af 2005 vil alle europæiske borgere kunne få adgang til at hente elektroniske oplysninger om hvert af de fem dokumenter og selv kunne udfylde **europass CV**'et og **europass Sprogpas** eller hente en beskrivelse på engelsk, fransk eller tysk af en erhvervsfaglig uddannelses mål, varighed og indhold.

Borgerne vil dog ikke få elektronisk adgang til at nedtage eller til selv at udfylde **europass Diploma Supplement** eller **europass Mobilitetsbevis**, som skal udfærdiges og udstedes af institutioner som er ansvarlige for uddannelsen.

CIRIUS som Nationalt **europass** Center

I hvert af de europæiske lande i EU, er der den 1. januar 2005 etableret et Nationalt **europass** Center.

CIRIUS er udpeget til at være Nationalt europa**pass** Center i Danmark.

Opgaven omfatter koordination, information og overvågning i brugen af de fem dokumenter i europa**pass**.

I 2005 etableres der en særlig adgang på CIRIUS's hjemmeside med oplysninger om europa**pass**, samt de to dokumenter – sprogpasset og CV'et - som borgerne selv kan hente ned og udfylde.

I 2006 bliver der også åbnet op for, at institutioner – skoler, faglige udvalg, sammenslutninger og uddannelsesansvarlige – på anmodning kan få en nøgle til selv at hente Mobilitetsbeviset, som skal udfyldes for elevernes eller de studerendes udlandsophold.

Svend-Erik Povelsen